

Naši dopisi.

Z Gorenjskega 27. svečana 1894. (Marko Kovšca †.) Ni še prva trava ozelenela na gomili kamnogoriškega učitelja g. Andreja Jekovca, že je spet nemilo zinil grob, v katerega smo položili umrloče telo Jekovčevega najbližjega soseda in tovariša, g. Marka Kovšca, vrlega nadučitelja na dvorazrednici v Kropi. In kakor nam je dušo pretresla nagla in nenadna smrt krepkega in zastavnega Jekovca, takó nam je okó rosilo obile solzé, ko smo s potrjim srcem izročali materi zemlji šibkega trpina Kovšca, ki se je v hudi bolezní osem dolgih mesecev boril s smrtjo. In kdo bi ne bil žalosten, ko se mu je na tem svetu za vselej ločiti od dragega tovariša, katerega je ves radovljíski okraj ponosno imenoval biser ljudskega učiteljstva!

Porojen dné 25. sušca 1838. leta Podvelbom na Vipavskem, dovršil je Kovšca ljudsko šolo in na to učiteljsko pripravnico v Idriji leta 1859. Učiteljeval je najprej dve leti v Mengši, potem šest let in pol v Zaspíh pri Bledu, kjer je bil dné 26. prosinca 1865. prebivši dve leti poprej preskušujo učne usposobljenosti, imenovan stalnim učiteljem; nato je bil nad pet let učitelj v Selcih, od koder je dné 30. kimovca 1874. leta prišel v Kropo, kjer je, zadnjih šest let nadučitelj, zdržema služil blizo dvajset let.

Kakor vidimo, se Kovšca ni pogostoma selil; kamor je prišel, znal se je ljudem s svojim vzornim življenjem in delovanjem prikupiti tako, da se je občina le težko ločila od njega ali pa ga, kakor zadnja leta Kropa, celo ni pustila od sebe. Imel pa je pokojnik tudi v obilni meri vsa svojstva, ki dičijo pravega ljudskega učitelja. Vse svoje mnogovrstne službene dolžnosti je izpolnjeval z nekako etično resnobo. Do skrajne meje vesten in neumorno delaven, imel je učila, knjižnico, uradne spise, vse šolsko poslopje, njega opravo in obližje v najlepšem redu. Pri šolskih zamudah strog, pravičen in natančen, je skrbel, da so otroci redno hodili v šolo, kar izprva ni bilo lahko doseči v Kropi, kjer morajo šoloobvezni otroci že od ranega jutra pred šolskim poukom svojim roditeljem pomagati v kovačnici. Pri pouku je redno vsako leto dosegel najboljšé učne uspehe med vsemi učitelji svojega okraja, za kar mu je c. kr. okrajni šolski svet l. 1874., 1885., 1891. in 1892. na predlog raznih c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov pismeno izrekel svoje priznanje in svojo zahvalo. Značaj mu je bil moški in trden, kakor kraška skala, na kateri je pokojniku tekla zibel. Dasi skromen in ponižen, posegel je s svojo odločno besedo vmes, kadar je šlo za koristi in napredek ljudskega šolstva in učiteljstva; ob takih prilikah ni poznal nobenega obzira ter se ni bal nobene zamere, ampak ravnal se je po Levstikovih besedah:

„Zatorej, če govoriti ne kaže, usta si tišči . . .
A kadar se oglasiš volja,
Odprí na stečaj si duri sreča,
Zavpij, da vsem se účesa napórne,
Če tudi se náte resoljni svet zakórne!“

To so vedeli čislati tudi njegovi učiteljski tovariši ter so ranjkega Kovšca leto za letom volili v stalni odbor, za predsednika okrajnemu učiteljskemu društvu in za svojega zastopnika v c. kr. okrajnem šolskem svetu, in lahko rečem iz svoje izkušnje, da bi ne bili mogli izbrati boljšega zagovornika.

Kako resna je bila Kovšci naloga ljudskega učitelja, kazal je zlasti s tem, da je vestno skrbel za mladino, ki je bila po dovršenih naukih izostala iz šole. Bivši c. kr. dež. šolski nadzornik J. Solar, rojen Kropenčan, ki je že poprej svoji domovinski občini podaril lepo hišo, v kateri je zdaj nastanjena ljudska šola, zapustil je v svoji oporoki tej šoli tudi vso svojo bogato knjižnico. In kako je znal Kovšca izkoriščati to knjižnico! Po dvakrat na teden so se ob večernih urah zbirali pri njem odrasli mladeniči, da jim je presojal knjige in da so se z njim razgovarjali o resnih stvareh. Kdor je imel kaj veselja do nadaljnega izobraževanja, temu je bil Kovšca moder voditelj in svetovalec, in tako je zadnja leta izučil in do dobrega kruha pripravil mnogo mladeničev. Ravno tako

je iz svojih bivših učencev ustanovil pevsko društvo „Odmev“, ki vselej, kjer nastopi, častno reši svojo nalogo. Skrbel pa je tudi, da Kropenčani, živeči zunaj svojega doma v dobrih službah, niso pozabili domače šole. Ko sem se nekoč ob nadzorovanji čudil, da imajo tudi najubožnejši otroci toliko in tako čednih samoučil, rekel mi je: „Vidite, za takšne stvari morajo pa skrbeti tisti Kroparji, ki se jim dobro godi zunaj Kroepe. Ž njimi me zalagata monsignor P. in župnik Z., in oba sem že tako navadil, da ju niti dosti prositi ni treba“!

V svojem življenju je bil Kovšca zmeren in rad se je držal doma, kjer mu ni nikdar pošlo delo. Vesel je vzprejel vsakega tovariša ter mu gostoljubno postregel z dobro kapljo iz svoje domače kleti; če pa ga je spremil v gostilno, takoj se je zbrala okoli njega vesela družba domačih gospodov. S svojo pridno gospo je živel v lepi krščanski ljubezni, in ker mu Bog ni dal svojih otrok, je lepo odgajal otroke svojih sorodnikov. Mislim, da tega skromnega nekrologa ne morem završiti lepše, nego če navedem besede, katere mi je ob pogrebu rekel neki veljak iz Kroepe: „Kovšca je bil s svojim življenjem in delovanjem vsi občini najlepši vzgled“!

Zategadelj se pa tudi ni čuditi, da vsa občina živo čuti bridko izgubo, ki jo je zadela s smrtjo vrliga nadučitelja. Vest, da je umrl dne 24. svečana t. l. Kovšca, raznesla se je z bliškovno hitrostjo po vsem okraju, in pogreba dne 26. svečana se je udeležila nebrojna množica gospode in priprostega naroda. Po vsem trgu je prestalo delo, vse je hitelo k pogrebu ali pa se je zbralo na grobišči okoli cerkve. Tako ginljivega pogreba še nisem videl na deželi. Šolska mladina s črno ovito zastavo je pričela sprevod, vse deklice so bile črno oblečene, za njo se je uvrstilo gasilno društvo; pred krsto je stopal sam z gorečo svečo v roci g. Karl Pibrovcec, predsednik krajnega šolskega sveta. Svete pogrebne obrede je opravljal domači g. župnik Hönigmann, kateremu sta stregla gg. župnika Berlic in Verbajs. Pogreba dne se dalje udeležili g. okrajni glavar O. vitez Kaltenegger z vsem c. kr. okrajnim šolskim svetom, krajni šolski svet, občinski zastop z g. županom, gg. župniki Aljaž, Aljančič in Novak, g. c. kr. okrajni šolski nadzornik Žumer, kot zastopnik „Sloven. učitelj. društva“, gg. učitelji Režek, Flis in Vrhovec kot odposlanci okrajnega učit. društva v Kranji in 14 gg. učiteljev in učiteljic iz domačega okraja. Pevsko društvo „Odmev“ in domači tovariši so pod vodstvom g. Ign. Rozmana pred šolo, v cerkvi in na grobu pokojniku dovršeno zapeli v slovó tri pesmi. Okrajni in krajni šolski svet, občina Kropa, šolska mladina, domače učiteljstvo, okrajno učiteljsko društvo, gasilno društvo, bivši učenci i. dr. so pokojniku lepe vence s primernimi napisi položili na krsto in na grob. Iz kratka, ves pogreb je bil dostojen tega vrliga moža; šolski mladini in odraslim možem so rosile oči, ko smo mu zaklicali zadnji pozdrav: „Bog Ti daj večni mir in lahka Ti hladna zemlja! Med nami pa ostani blaženi Tvoj spomin“!

Fr. Levce.

Iz Radovljice. Dnevni red okrajni učiteljski konferenciji učiteljstva slovenskih ljudskih šol v šolskem okraju Radovljica, ki boče dne 4. mal. travna 1894, točno ob 11. uri dopoldne v šolskem posloppji na Bledu. 1. Določijo se predsednikov namestnik, dva zapisnikarja in dva overovatelja. 2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o ljudskem šolstvu v Radovljiškem okraju. 3. Izbor učnih knjig in beril za šolsko leto 1894/5. 4. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. 5. Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. 6. Volitev dveh zastopnikov učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu namesto umrlega nadučitelja M. Kovšce in odstopivšega nadučitelja K. Bernarda. 7. Volitev 5 udov knjižničnega odbora za leto 1894/5. 8. Volitev 4 udov stalnega odbora za leto 1894/5. 9. Samostalni predlogi, katere je najpозneje do 1. mal. travna t. l. pismeno zglasiti pri stalnem odboru.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 8. sušca 1894.

Iz Gradca. Petmesečnega tečaja na c. kr. državni obrtni šoli v Gradcu za izvežbanje učiteljev risanja obrtnim nadaljevalnim šolam se iz Kranjske udeležujejo: nadučil-

telja Levec Janko (Radeče) in Tomšič Štefan (Ribnica) in učitelji Cvirn Janko (Tržič), Hribar Josip (Postojna), Križnar Josip (Metlika), Matajec Karol (Logatec), Planecki Janko (Radovljica), Schmoranzler Josip (Žužemberk), Simon Karol (Lesce) in Sitsch Albert (Št. Vid nad Ljub.). — Vsi dobivajo od visoke c. kr. deželne vlade podpore po 25 gld. (dva po 40 gld.) na mesec; za te podpore naj bode s tem izrečena najtoplejša zahvala vsem onim slavnim oblastvom, katere so blagovolile podati prispevke.

Udeleženci tečaja se vežbajo v teh predmetih: geometrično in projektivno risanje (prof. vitez pl. Siegl), redi stebrov, oblikoslovje (prof. Bakalowitz), sestavine strojev (prof. Altmann), nauk o stavbah (prof. Wagner) in prostoročno risanje (prof. Lepusehütz).

Število učnih ur na teden za prva dva meseca je 26, za ostale tri mesece pa 36, ker pridejo še drugi in najvažnejši predmeti na vrsto, namreč: stavbinsko risanje, risanje strojev in umetno-obrtniško risanje.

Iz navedenega je razvidno, da je število predmetov obširno in da so ti predmeti zares važni in zanimivi. Vsi udeleženci se trudijo z resničnim veseljem in pozornostjo, da zadostujejo raznim ne malim zahtevam tega tečaja; ker pa je učno gradivo toliko obsežno, da ga ni mogoče zmagati v določenih urah, zato vsi udeleženci radovoljno posvetijo v izvežbanje še ostali prosti čas ter delajo v šoli tako rekoč „od zore do mraka“. To naj bode najlepši dokaz, da podeljene podpore niso zavržene ter, da bodo v bodočih letih prinašale najlepše obresti, to je: dobre vspehe na zelo potrebnih obrtniško-nadaljevalnih šolah.

Simon.

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Četrti večer „Slov. učit. društva“ je bil navzlic predstavi slovenskega gledališča (čemuur bi se bili izognili, ako ne bi bil večer že pred mesecem dnij določen) dobro obiskan. Večer sta počastila tudi deželni šolski nadzornik g. Josip Šuman in mestni šolski nadzornik g. Fr. Levec. Gg. tovariši z dežele so nas tudi sedaj v obilnem številu obiskali, le nekateri naši dragi starejši tovariši so se odlikovali z odsotnostjo.

Predavanji sta bili res izborni. Tovariš g. E. Gangl nam je naslikal tako, kakor je le njemu mogoče, starega tovariša, kako je on v svojem delovanji čutil in mislil o našem stanu. Žel je za to navdušeno pohvalo.

V govoru „o učitelju“ tudi ni zaostajal g. Fr. Črnagoj. Predstavil nam je pred oči prav natančno sliko našega preteklega in sedanjega delovanja v šoli. Naj bode obema dvema tudi na tem mestu izrečena v popolnej meri zaslužena zahvala.

Ker nas že zopet se oživljajoča narava vabi iz zaduhlega zidovja, je bil to zadnji letošnji večer. Dne 5. mal. travna hočemo obiskati g. tovariša pod Šmarno Goro, kateri nas bode potem vodil čez Goro v Medvode. Odhod iz Ljubljane bode z opoludanskim gorenskimi vlakom. Gosti dobro došli!

J. F.

Iz novomeškega okraja. Dne 5. svečana je zborovalo učiteljsko društvo tukajšnjega okraja v Rudolfovem, o katerem Vam danes poročam na kratko.

Poleg običajnih točk bil je na dnevnem redu tudi: „Sadjarski pouk v ljudski šoli“, poročevalec g. nadučitelj J. Franke in „Poročilo in delovanje glede nameravanega koncerta“.

K zborovanju je došlo 6 gđc. učiteljic in 12 gg. učiteljev, katere je kakor splošno običajno srčno pozdravil g. predsednik Fr. Konciliija. Zapisnikarjem je bil izvoljen g. Fr. Dular iz Vavte vasi.

G. J. Franke nam je podal izboren in temeljit navod po svoji večletni izkušnji, kako poučevati sadjerejo v šoli. Po malih dodatkih, katere so izrekli gg. Dular, Zavri in Konciliija, zahvali g. prvomestnik referenta za njegovo jako poučljivo poročilo. Naslednja točka zavlekla se je bolj na dolgo, zatorej nekoliko več o isteji. — Naše društvo je nameravalo in se ve, da še namerava napraviti velik koncert vseh dolenskih učiteljev v No-